

PROGRAM S POVZETKI

LJUBLJANA, 19. 2. 2025

Študentski pedagoško-andragoški dan

Program s povzetki

Programski odbor: Andraž Fink, Nika Kralj, Dušan Janković

Organizacijski odbor: Andraž Fink, Val Novak Belec, Urša Resman

Odgovorni urednik: Andraž Fink

Oblikovanje: Urška Lazar

Besedila niso lektorirana

Ljubljana, 2025

Sledite nam na Facebooku [@studentskiPAD](#)

Kazalo

Program šPAD 2025	5
Povzetki predavanj šPAD2025	6
Projekt raziskovanja spolnega nadlegovanja v akademskem prostoru med študentsko populacijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani	6
Althusserjev pedagog	8
Resocializacija oseb na prestajanju zaporne kazni	10
Analiza bralne pismenosti in spremljajočih dejavnikov pri 15-letnikih v mariborskih srednjih šolah	12
Izvajanje samoevalvacije in priprava poročil o kakovosti na srednjih šolah	14
Uporaba digitalne tehnologije pri predšolskih otrocih z vidika staršev	16

Program šPAD 2025

10:30–11:00	Prijava udeležencev
11:00–11:20	Pozdravni nagovori dr. Monika Govekar Okoliš , predstojnica Oddelka za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani Dušan Janković , predstavnik v Študentskem svetu Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani Andraž Fink , koordinator programskega in organizacijskega odbora šPAD2025
11:20–11:50	Projekt raziskovanja spolnega nadlegovanja v akademskem prostoru med študentsko populacijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani Ana Gaber, Eva Koritnik, Gabi Rašič, Rebeka Hvala, Sara Hude in Andraž Fink
11:50–12:20	Althusserjev pedagog Bruno Šonc
12:20–12:50	Resocializacija oseb na prestajanju zaporne kazni Janja Antič
12:50–13:00	<i>Odmor</i>
13:00–13:30	Analiza bralne pismenosti in spremljajočih dejavnikov pri 15-letnikih v mariborskih srednjih šolah Katarina Grosek
13:30–14:00	Izvajanje samoevalvacije in priprava poročil o kakovosti na srednjih šolah Kristina Slejko
14:00–14:30	Uporaba digitalne tehnologije pri predšolskih otrocih z vidika staršev Polona Golob

Projekt raziskovanja spolnega nadlegovanja v akademskem prostoru med študentsko populacijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani

ANA GABER, EVA KORITNIK, GABI RAŠIČ, REBEKA HVALA, SARA HUDE IN ANDRAŽ FINK

Povzetek

Avtorice in avtor smo se v letu 2024 ponovno spopadli z raziskovanjem spolnega nadlegovanja v akademskem prostoru Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, kjer nadaljujemo delo kolegic, ki so pripravile istoimensko raziskavo leta 2020. Predstavile_i smo opredelitve spolnega nadlegovanja v tujini in pri nas in različna civilno-iniciativna gibanja, ki si prizadevajo za ozaveščanje problematike spolnega nadlegovanja. Poglobile_i smo se v spolno nadlegovanje v akademskem prostoru kot zamejenem polju raziskovanja. Oblikovale_i smo tudi pregled pravno-formalne ureditve področja spolnega nadlegovanja na in izven univerze. V empiričnem delu smo analizirale_i podatke opravljene raziskave in prišle_i do naslednjih ključnih ugotovitev. Delež razširjenosti spolnega nadlegovanja se je v zadnjih štirih letih povečal za 20 odstotnih točk. 116 (59,8 %) študentk_ov ima neposredno izkušnjo z vsaj eno obliko spolnega nadlegovanja. K dvigu deleža razširjenosti je zagotovo prispevalo vesplošno ozaveščanje in senzibilizacija ter dejstvo, da slaba polovica študentk_ov prihaja iz dveh oddelkov (Oddelka za sociologijo in Oddelka za pedagogiko in andragogiko), ki vsebine naslavljajo tudi v okviru predavanj. Hkrati pa podatki o razširjenosti opozarjajo na zakoreninjene prevladujoče vrednote v akademskem prostoru, ki spolno nadlegovanje prej sprejemajo kot preprečujejo. Prav tako smo ugotovile_i, da se razumevanje spolnega nadlegovanja še vedno razlikuje glede na spolno identifikacijo in se do leta 2020 ni bistveno spremenilo. Poleg zaskrbljujočih podatkov o razširjenosti pa skrb budijo tudi podatki o slabem poznavanju pravno-formalne ureditve znotraj fakultete in širše na Univerzi v Ljubljani. Rezultati naše raziskave kažejo, da so nekateri napor obrodili sadove, a hkrati opozarjajo, da so številni napor še potrebni. Okrepiti bi bilo potrebno dejavnosti ozaveščanja, organizirati potrebne delavnice, tečaje, seminarje, predavanja itd. in zagotoviti zanesljivo udeležbo tako akademskega osebja in vseh zaposlenih, kot tudi študentske populacije.

Ključne besede: *spolno nadlegovanje, akademski prostor, spolna identifikacija, spolna usmerjenost, zaupne osebe, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, študentke_i*

Literatura

- Antić Gaber, M. in Podreka, J. (2023). *Spolnemu nasilju in nadlegovanju vstop prepovedan!*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani. Pridobljeno 23. 8. 2024, s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-ZEI8VUR4>
- Bizjak, T., Jagodic, N., Suhovršnik, M., Ugrin, S. in Turk, U. (2020). *Spolno nadlegovanje v akademskem prostoru. Pilotna raziskava o spolnem nadlegovanju med študentsko populacijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani*. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Brečko, B. N. (2019). Spletno nadlegovanje v šolah z vidika spola. *Šolsko polje*: 30, št. 3-4, str. 113–130
- Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. (2021). *Strokovne smernice. Preprečevanje spolnega in drugega nadlegovanja, trpinčenja in nasilja*. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. (2022). *Etični kodeks Filozofske fakultete*. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Podreka, Jasna. (2018). Odsotnost spolno zaznamovane perspektive v sodobnih razpravah o nasilju nad ženskami. *Ars & humanitas*, 12, št. 1, str. 26–55.
- Sagadin, J. (1993). *Poglavja iz metodologije pedagoškega raziskovanja*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Univerza v Ljubljani. (2022). *Pravilnik o ukrepih proti nasilju, nadlegovanju in trpinčenju*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
- Vidu, Ana; Tomás, Gema in Flecha, Ramon. (2022). Pioneer Legislation on Second Order of Sexual Harassment: Sociolegal Innovation in Addressing Sexual Harassment. *Sexuality Research and Social Policy*, 19, str. 562–573.

Predstavitev avtoric_ja

Ana Gaber, Eva Koritnik, Gabi Rašić, Rebeka Hvala, Sara Hude in Andraž Fink so magistrske_i študentke_i Filozofske fakultete UL. V okviru predmeta Spol in telo pod mentorstvom red. prof. dr. Milice Antić Gaber so pripravili raziskovalno seminarsko nalogo na temo spolnega nadlegovanja v akademskem prostoru. Anketa je bila v večjem delu pripravljena in izvedena že v letu 2020 pri istem predmetu. Pripravile so jo študentke Tina Bizjak, Neža Jagodic, Mojca Suhovršnik, Urška Turk in Sara Ugrin pod istim mentorstvom. Namen raziskave je bil opraviti ponoven pregled problematike in s pomočjo primerjalne analize ugotoviti, kaj (če kaj) se je po štirih letih na področju spremenilo.

Povzetek

V prispevku bom predstavil dve različni pojmovanji pedagoškega poklica, kot ju je mogoče zaslediti v delih marksističnega filozofa Louisa Althusserja. Pri tem se bom opiral na njegov tekst »Študentski problemik«, ki naslavlja vprašanja v zvezi z ureditvijo univerze, in na poznejšo razpravo o »Ideologiji in ideoloških aparatih države«. Kot bomo videli, je pri obeh Althusserjevih opredelitvah ključnega pomena zlasti razmerje pedagoškega poklica do ideologije.

1. Pedagog kot nosilec pedagoške funkcije. V tekstu »Študentski problemik« Althusser poklic pedagoga neposredno poveže s tem, kar imenuje »pedagoška funkcija« (Althusser 2011). Althusserjeva zastavitev pedagoške funkcije v osnovi predpostavlja, da je učitelj edini, ki lahko posreduje znanje, saj sta učitelj in učenec le tehnična izraza za temeljno pedagoško razmerje med vednostjo in nevednostjo (Peršak 2022, str. 158). Ker Althusser v ospredje postavi vednost, so odnosi v izobraževanju, kot jih poznamo, popolnoma sprejemljivi, saj je pedagog tisti, ki s posredovanjem znanja skrbi, da je to, kar se poučuje, vednost in ne ideologija.

2. Pedagog kot dejavnik ideološke reprodukcije produkcijskih razmerij. Za Althusserjevo poznejšo obravnavo pedagoškega poklica in njegove funkcije v družbi je v prvi vrsti značilno dojemanje šole kot vodilnega ideološkega aparata države. Kot v razpravi o ideoloških aparatih države zapiše Althusser, reprodukcijo obstoječih produkcijskih razmerij prikriva ideologija o šoli, ki izobraževanje predstavlja za nekaj nevtralnega, nekaj, kjer učitelji otrokom pomagajo na poti k svobodi, moralnosti in odgovornosti odraslih ljudi (Althusser 2018, str. 82). Za Althusserja je realnost seveda drugačna; razen nekaj izjem, večina pedagoških delavcev s svojo strokovno »vnemo in domiselnostjo« (Althusser 2018, str. 83) nevede ohranja obstoječa oblastna razmerja.

V zaključnem delu prispevka bom skušal izpostaviti nekaj poudarkov v zvezi z obema opredelitvama pedagoškega poklica in za konec spodbuditi razmislek o tem, katera od njiju bolje opiše družbeno realnost sodobnega poučevanja.

Ključne besede: *Pedagog, pedagoška funkcija, ideologija, Louis Althusser*

Literatura

- Althusser, L. (2011). Student problems. *Radical Philosophy*, 170, str. 11–15. Pridobljeno 28. 12. 2024, s <https://www.radicalphilosophy.com/article/student-problems>
- Althusser, L. (2018). *Ideologija in ideološki aparati države in drugi spisi*. Ljubljana: /*cf.
- Peršak, M. (2022). Rancièrjeva druga kritika. *Problemi*, 59 št. 5-6, str. 155–175.

Predstavitev avtorja

Bruno Šonc je študent drugega letnika filozofije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Leta 2022 je kot gimnazijec prejel zlato priznanje na državni ravni za nalogo s področja filozofije. V obdobju zadnjih treh let je aktivno sodeloval pri organizaciji študentskih bralnih krožkov. Poleg tega deluje kot sourednik spletnega portala Rdeča pesa – Beta Vulgaris, ki je pred leti nastal kot kanal za pogovore o družbeni, ekološki in politični krizi sodobnega kapitalizma.

Resocializacija oseb na prestajanju zaporne kazni

JANJA ANTIČ

Povzetek

Obravnava in refleksija načrtovanja resocializacije oseb, ki prestajajo zaporno je z vidika pedagogike pogosto spregledana tema. Najbolj splošno obravnavo oseb, ki so storile kaznivo dejanje zaznamujeta dve osrednji zasnovi, in sicer: retributivistična klasična kriminološka perspektiva in pozitivistična kriminološka perspektiva. Kanduč (1996) zagovarja stališče, da razvoj zasnove kaznovanja in sprememb, ki jih prinaša njihovo uveljavljanje, spremljata dva temeljna in paradigmatško nasprotujoča si koncepta obravnave oseb, ki so storile kaznivo dejanje. Koncepta različno definirata upravičenost do kaznovanja, hkrati pa tudi različno utemljujeta cilje, ki naj bi jih s kaznovanjem teh oseb dosegali (prav tam, str. 122).

Kadar prevladuje retributivistična kriminološka perspektiva, je v ospredju obravnave storjeno kaznivo dejanje, kazen pa je dojeta kot posledica in pravično povračilo za storjeno kaznivo dejanje. S prevlado utilitaristične kriminološke perspektive pa v ospredje stopajo zahteve po spreminjanju in resocializaciji oseb, ki so storile kaznivo dejanje. S tem postane temeljni cilj obravnave prevzgoja teh oseb. Temeljna vodila utilitaristične kriminološke perspektive so načelo individualizacije in tretmanske obravnave.

V magistrski nalogi smo analizirali pravno-formalno podlago (Kazenski zakonik ter Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij). Zanimalo nas je ali smo se v Sloveniji v pravni ureditvi odrekli neprostovoljnemu vključevanju oseb na prestajanju kazni zapora v tretmansko obravnavo.

Ugotovili smo, da je v 45.a členu Kazenskega zakonika KZ-1E (2017) izpostavlja namen kaznovanja med drugim tudi v tem, da kazen osebam, ki so storile kaznivo dejanje omogoči dostojno vključitev v družbeno okolje. To nakazuje, da je v ospredju utilitaristična tendenca po poboljšanju osebe, ki je storila kaznivo dejanje.

10. člen (ZIKS-1G 2018, 10. člen) opredeljuje osebni načrt, v katerem so zapisane dejavnosti, ki se jih mora oseba na prestajanju zaporne kazni udeleževati in mu slediti. Pokazali smo, da je problematično to, da je osebni načrt v veljavi tudi, če se oseba z njim ne strinja in ga tudi ne podpiše.

Problematičnost tega člena zakona še bolj natančno pokaže 77. člen (ZIKS-1G 2018, 77. člen), ki pa določa zavodske in zunajzavodske ugodnosti, ki jih oseba na prestajanju kazni pridobi, če sledi ciljem zapisanim v osebni načrtu.

Kaj to pomeni za osebe, ki prestajajo kazen zapora?

V empiričnem delu naloge smo preverjali, kako se omenjena pravno formalna določila udejanjajo v vsakdanji praksi v zaporu. Izvedli smo deset intervjujev, govorili smo s tremi strokovnimi delavci zavoda in s sedmimi obsojenkami.

Rezultati raziskave so pokazali, da so intervjuvane obsojenke v tretmansko obravnavo vključene prisilno. Prisila po besedah obsojenk izhaja iz načina podeljevanja zavodskih in zunajzavodskih ugodnosti. Na delu je tretmanska igra, ki jo glede na izsledke raziskave prepoznajo tako strokovni delavci, kot tudi obsojenke.

Vredno bi bilo opraviti temeljitejši razmislek o tem, kako je cilj resocializacije oseb na prestajanju kazni zapora opredeljen v zakonskih določilih in kako se ta določila udejanjajo v odnosu do oseb na prestajanju kazni zapora. Veljalo bi razmisliti tudi o učinkih udejanjanja cilja

resocializacije v praksi in strokovnih premislekih in rešitvah, ki bi vodile k doseganju ciljev resocializacije.

Ključne besede: *resocializacija, osebni načrt, tretman, zavod za prestajanje kazni zapora, obsojenke*

Literatura

- Kanduč, Z. (1996). Utilitarne in retributivne zamisli o upravičenosti kaznovanja. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 47, št. 2, str. 122–134.
- Kazenski zakonik /KZ-1/*. (2021). Uradni list RS, št. 50/12. Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5050> (pridobljeno 20. 11. 2023).
- Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij /ZIKS -1/*. (2018). Uradni list RS, št. 11/18 (23. 2. 2018). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1223> (pridobljeno 20. 11. 2023).

Predstavitev avtorice

Janja Antić je magistrica, profesorica pedagogike. Zaposlena je kot svetovalna delavka na eni izmed osnovnih šol. Tekom študija in tudi zdaj jo zanima problematika prestajanja zaporne kazni ter resocializacija oseb, ki prestajajo zaporno kazen.

Analiza bralne pismenosti in spremljajočih dejavnikov pri 15-letnikih v mariborskih srednjih šolah

KATARINA GROSEK

Povzetek

Pričujoči prispevek obravnava stanje bralne pismenosti in spremljajočih dejavnikov med 15-letnimi dijaki šestih mariborskih srednjih šol. S kvantitativno in kvalitativno metodologijo raziskava ponuja vpogled v izzive, s katerimi se dijaki soočajo, in predlaga strategije za njihovo izboljšanje.

V zadnjih desetletjih je raziskovanje na vzgojno-izobraževalnem področju postalo gonilo sprememb, saj je namenjeno boljšemu razumevanju in izboljševanju različnih dimenzij tega širokega področja (Sardoč 2018, str. 13). Pri tem raziskovalci uporabljajo raznolike merske instrumente, ki morajo zagotavljati veljavnost, zanesljivost, objektivnost in občutljivost (Zurc, idr. 2024, str. 34). Zanesljivi in veljavni podatki so osnova za pridobivanje kakovostnih rezultatov, ki omogočajo oblikovanje utemeljenih ukrepov za izboljšanje šolskega sistema, kar bi pripomoglo k boljši učni uspešnosti učencev. Ta je povezana z različnimi dejavniki, kot so zadovoljstvo z življenjem, počutje v šoli, odnos s starši in učitelji, pa tudi s kognitivnimi dejavniki, npr. bralno pismenostjo, temeljno življenjsko veščino, ki jo razvijamo in nadgrajujemo vse življenje.

Da bi lahko podrobnejše in celovitejše pregledali, kakšno je stanje bralne pismenosti, je pomembno, da tiste dejavnosti, ki jo sestavljajo, razdelimo na manjše enote oz. t. i. gradnike bralne pismenosti, ki so jih raziskovalci oblikovali v okviru projekta OBJEM (Kerndl 2022, str. 8, 9). Gradniki omogočajo natančnejšo analizo specifičnih področij, kar je pomembno pri raziskavah, kot je PISA, v kateri sodelujejo tudi 15-letni dijaki na slovenskih srednjih šolah. PISA poleg bralne, naravoslovne in matematične pismenosti preverja tudi nekatere spremljajoče dejavnike učne uspešnosti. Na tak način države poleg poglobljenega vpogleda v učno uspešnost svojih učencev v primerjavi z mednarodnim okoljem dobijo možnost preveriti tudi nekatere druge pedagoške, sociološke in psihološke dejavnike, kar lahko služi kot osnova za nadaljnje izboljšave in razvoj šolskih sistemov (Šterman Ivančič, Mlekuž, str. 13).

Empirični del raziskave je temeljil na kvantitativnem in kvalitativnem pristopu. Kvantitativne podatke smo zbirali s testom znanja, ki vključuje različne gradnike bralne pismenosti, in anketnim vprašalnikom, s pomočjo katerega smo analizirali gradnik motivacije za branje ter izbrane spremljajoče dejavnike učne uspešnosti zadovoljstvo z življenjem, počutje v šoli, oporo s strani staršev in učiteljev slovenščine ter kakovost odnosov z vsemi učitelji. Kvalitativni del je temeljil na polstrukturiranih intervjujih z učitelji, kjer smo preučevali raven znanja dijakov pri izbranih gradnikih ter njihova mnenja o stanju bralne pismenosti, zanimal nas je še njihov pogled na povezavo med dosežki bralne pismenosti in podporo staršev ter učiteljev. Ugotavljali smo tudi korelacijo med rezultati bralne pismenosti in nekaterimi spremljajočimi dejavniki (opora staršev in učiteljev slovenščine, počutje v šoli in pogostost branja knjig). S preverjanjem vsebinske in kriterijske veljavnosti ter s testom zanesljivosti Cronbach alfa smo preverjali verodostojnost merskega instrumenta, ki smo ga oblikovali. V vzorec smo vključili dijake prvih letnikov mariborskih srednjih šol. Odzvalo se je šest srednjih šol s 17 oddelki, skupno je v raziskavi sodelovalo 358 dijakov. Njihova povprečna starost je bila 15,4 leta.

Rezultati raziskave so pokazali, da se dijaki soočajo s težavami pri bralni pismenosti, kar potrjujejo tudi mednarodne raziskave, kot sta PIRLS in PISA. Uspešnost dijakov ni odvisna zgolj od zmožnosti iskanja, razumevanja ali vrednotenja informacij, temveč ima pomembno vlogo

tudi tip vprašanj (odprti ali zaprti) in gradnik bralne pismenosti, ki ga naloga preverja. Največ težav so dijakom povzročale naloge, kjer je bilo treba združevati informacije iz besedila in fotografij, razumeti bistvo, povezovati podatke ter kritično vrednotiti ali tvoriti besedilo. Pri nalogah, ki so zahtevale le prepoznavanje podatkov iz besedila, so bili dijaki uspešnejši. Ugotovili smo še, da večina dijakov za branje ni motiviranih oz. da berejo zaradi zahtev staršev ali učiteljev. Manj kot četrtina je takšnih, ki literarna besedila in poezijo berejo iz užitka, pogosteje pa berejo neleposlovne knjige in revije. Glede zadovoljstva z življenjem rezultati kažejo, da so fantje v povprečju bolj zadovoljni kot dekleta in so zmerno do dobro razpoloženi. Tudi v šoli se večina počuti sprejete in ne osamljene. Veliko k boljšim rezultatom pripomorejo dobri odnosi s starši, saj tisti dijaki, ki s starši komunicirajo na tedenski ravni, dosegajo višje rezultate bralne pismenosti. K boljšim rezultatom pripomore tudi boljše počutje v šoli.

Smiselno bi bilo razmisliti o različnih strategijah, ki bi izboljšale bralno pismenost; kot je razvidno iz rezultatov naše in tudi drugih raziskav, je ta precej nizka. Treba bi bilo izobraziti tako starše kot učitelje vseh predmetov; oboji bi se morali zavedati, da otrok lahko napreduje oz. dosega boljše rezultate samo takrat, kadar ima njihovo podporo. Pregled spremljajočih dejavnikov učne uspešnosti je pokazal, da je večina dijakov sicer zadovoljnih z življenjem in da se v šoli dobro počutijo, a hkrati poudarjajo, da so preobremenjeni. Tudi preveč zahtev lahko vpliva na splošno počutje dijakov v šoli, kar pa je povezano, kot ugotavlja naša analiza, z nižjimi rezultati bralne pismenosti.

Ključne besede: *bralna pismenost, spremljajoči dejavniki, srednja šola, gradniki, test znanja*

Literatura

- Kerndl, M. (2022). Bralna pismenost. V: J. Bone in S. Mršnik (ur.), *Spodbujanje razvoja pismenosti v vrtcu in šoli: bralna naravoslovna, matematična in finančna pismenost*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str. 8–23.
- Sardoč, M. (2018). Uvod. V: M. Sardoč, I. Ž. Žagar in A. Mlekuž (ur.), *Raziskovanje v vzgoji in izobraževanju*. Ljubljana: Pedagoški inštitut, str. 13–15.
- Šterman Ivančič, K. in Mlekuž, A. (ur.) (2023). *Program mednarodne primerjave dosežkov učencev in učenk – PISA 2022: nacionalno poročilo s primeri nalog iz matematike*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Zurc, J., Bucik, V., Kogovšek, T. in Ferligoj, A. (2024). Validity as the fundamental measurement quality in quantitative, qualitative and mixed methods empirical research. V: Kastrin, A. in Lusa, L. (ur.), *Applied Statistics 2024: International conference, September 23–25, 2024, Koper, Slovenia* (str. 34). Ljubljana: Statistical Society of Slovenia.

Predstavitev avtorice

Katarina Grosek, magistrica profesorica slovenščine in pedagogike, je študij opravila na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru. Predstavljen prispevek je nastal v okviru magistrskega dela pod mentorstvom doc. dr. Simone Pulko in izr. prof. dr. Joce Zurc. Trenutno je zaposlena kot učiteljica slovenščine in svetovalna delavka na srednji šoli.

KRISTINA SLEJKO

Povzetek

Pričujoči prispevek je nastal v okviru magistrskega dela, v katerem smo raziskovali proces izvajanja samoevalvacije in pripravo poročil o kakovosti, delovanje komisije za kakovost in splošno klimo glede samoevalvacije na slovenskih srednjih poklicnih in strokovnih šolah. Poklicne in strokovne šole so v Sloveniji od leta 2006 z Zakonom o poklicnem in strokovnem izobraževanju zavezane k izkazovanju kakovosti izvajanja pedagoških in drugih procesov s pomočjo poročila o kakovosti, ki ga objavijo na svoji spletni strani. Iz slednjega izhajajoč smo naredili pregled in analizo objavljenih poročil o kakovosti srednjih poklicnih in strokovnih šol v osrednjeslovenski regiji ter opravili polstrukturirane intervjuje z vodji komisij za kakovost na šolah, katerih poročila o kakovosti smo analizirali. Na osnovi analize literature in ugotovitev, pridobljenih s pomočjo kvalitativne empirične raziskave, smo na koncu oblikovali in predstavili nekatera priporočila za izvajanje samoevalvacije na šolah in pripravo poročil o kakovosti.

Analiza poročil o kakovosti srednjih poklicnih in strokovnih šol je pokazala zelo raznoliko strukturo poročil in različna vsebinska področja, ki so zajeta v poročilih o kakovosti. Zato predlagamo, da se na sistemski ravni v okviru ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti oblikujejo smernice za to, kako strukturirati in vsebinsko oblikovati poročilo o kakovosti. Iz analize poročil je še razvidno, da se pojavljajo določene težave tudi zaradi slabe usposobljenosti zaposlenih strokovnih delavcev za izvajanje samoevalvacije. Zato se nam zdi pomembno, da bi se strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju v sklopu nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju ponudilo izobraževanja s področja raziskovanja in izvajanja samoevalvacije. Poleg tega menimo, da bi bilo na nacionalni ravni nujno vzpostaviti spletno platformo, kjer bi se delile izkušnje in primeri dobrih praks med šolami na področju izvajanja samoevalvacije. Tu bi strokovni sodelavci našli tudi ustrezno strokovno literaturo in smernice za delo na področju ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti.

Iz ugotovitev analize polstrukturiranih intervjujev z vodji komisij za kakovost smo ugotovili, da ima komisija za kakovost največ težav z motivacijo članov komisije za kakovost in ostalih zaposlenih za izvajanje samoevalvacije in z vzpostavljanjem ustrezne klime za samoevalvacijo. Zavašnik Arčnik in Gradišnik (2011, str. 49) zapišeta, da je motivacija eden glavnih dejavnikov šolske kulture izboljšav. Pomembno je, da prihaja od znotraj – od šole in učiteljev (prav tam). Posamezniki bodo notranje bolj motivirani, če se bodo lahko poistovetili s postavljenimi cilji in razumeli, da je ključni namen samoevalvacije razvoj kakovostnega delovanja šole.

Menimo, da je nasploh na vseh šolah potrebno spodbujati razvoj kulture kakovosti oziroma evalvacijske kulture. Bezjak idr. (2019, str. 7–8) menijo, da je za izvajanje samoevalvacije na šoli ključnega pomena pripravljenost šole za nenehen proces izboljševanja, medsebojno zaupanje, skupna prepričanja in cilji, ter predanost in vključenost učiteljev. S tem v šoli razvijamo evalvacijsko kulturo, pri čemer krepimo pozitiven odnos do spremljanja in vrednotenja lastnega dela in dela drugih.

Ključne besede: *samoevalvacija, ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti, poročilo o kakovosti, klima za izvajanje samoevalvacije, komisija za kakovost*

Literatura

- Bezjak, S. Jurič, A., Grašič, S., Brglez, M., Črep, S., Kos Knez, S., Papler, P., Škodnik, R., Talan Fošnarič, N., Turk, M. (2019). *Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti s samoevalvacijo*. Ljubljana: Šola za ravnatelje.
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju /ZPSI-1/* (2006). Uradni list RS, št. 46/19 (4. 8. 2023). Pridobljeno s: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4325>.
- Zavašnik Arčnik, M. in Gradišnik, S. (2011). Dejavniki kulture izboljšav s samoevalvacijo skozi prizmo poskusnih šol. V: M. Brejc, A. Koren in M. Zavašnik Arčnik (ur.). *Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti: teorija in praksa uvajanja samoevalvacije v šole in vrtce*. Kranj: Šola za ravnatelje, str. 45–64.

Predstavitev avtorice

Kristina Slejko je diplomirala in magistrirala na Oddelku za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, študijska smer Pedagogika. V okviru magistrskega študija je en semester preživela na Erasmus + izmenjavi na Universidade de Vigo (Španija), nato pa tam opravila še Erasmus + prakso na Fakulteti za šport, kar ji je omogočilo vpogled v delovanje visokošolskega sistema v tujini. Po vrnitvi v Slovenijo je več let delovala v različnih strokovnih službah v visokem šolstvu. Tukaj se je v praksi prvič srečala s samoevalvacijo in ugotavljanjem in zagotavljanjem kakovosti ter iz tega področja pod mentorstvom doc. dr. Vesne Podgornik tudi magistrirala. Zaposlena je bila tudi v dijaškem domu in na področju vodenja mednarodnih projektov, trenutno pa deluje na področju izobraževanja odraslih. Aktivno sodeluje v Komisiji za kakovost in se redno izobražuje na področju vzgoje in izobraževanja ter projektnega vodenja v tujini in v Sloveniji.

Uporaba digitalne tehnologije pri predšolskih otrocih z vidika staršev

POLONA GOLOB

Povzetek

Digitalna tehnologija je od začetka 21. stoletja neizogiben del našega življenja. Danes so otroci vsakodnevno obkroženi s pametnimi telefoni, računalniki in drugimi najsodobnejšimi napravami, ki so skoraj nujne za kompetentno vključevanje posameznika v družbo. Zgodnja otroška leta so ključna za razvoj digitalnih kompetenc in uravnoteženega odnosa do digitalnega sveta, ki na eni strani povečuje možnosti za učenje, na drugi pa je lahko tudi vir potencialnega tveganja.

Tehnologija ima lahko tako pozitiven kot negativen vpliv na otrokov razvoj. Vpliv je odvisen predvsem od tega, katere vsebine otroci gledajo oz. katere igre igrajo, ali so vsebine primerne njihovi razvojni stopnji ter v kolikšni meri so izpostavljeni digitalni tehnologiji. Pri tem imajo pomembno vlogo tudi starši. Njihova glavna naloga je, da svoje otroke naučijo, kako odgovorno in kritično uporabljati digitalne naprave, na to pa vplivajo njihova stališča do uporabe digitalne tehnologije pri predšolskih otrocih.

V raziskavi smo preučevali, v kolikšni meri in s kakšnim namenom predšolski otroci uporabljajo digitalno tehnologijo, katere vsebine gledajo in katere digitalne spretnosti imajo razvite. Preverili smo, kakšna stališča imajo starši do uporabe digitalne tehnologije pri predšolskih otrocih in v kakšnem odnosu sta izobrazba staršev in pogostost uporabe digitalne tehnologije pri otrocih. V raziskavo je bilo vključenih 166 staršev predšolskih otrok v Sloveniji, ki so izpolnili spletni vprašalnik, oblikovan za namene te raziskave.

Rezultati raziskave so pokazali, da čas uporabe digitalne tehnologije s starostjo otrok narašča ter da predšolski otroci digitalno tehnologijo najpogosteje uporabljajo za namen razvedrila, in sicer za gledanje risank, posnetkov, fotografij in igranje igrice. Otroci so že v predšolskem obdobju precej digitalno spretni; najpogosteje sodelujejo pri videoklicu s poznanimi osebami, se pogovarjajo po telefonu ali samostojno prižgejo televizijo. Rezultati kažejo, da predšolski otroci, katerih starši imajo bolj pozitivna stališča do uporabe digitalne tehnologije, več časa namenijo uporabi digitalnih naprav. Ugotovili smo, da otroci staršev z različno izobrazbo v podobni meri uporabljajo digitalno tehnologijo ter da se čas uporabe digitalne tehnologije pri otrocih ne razlikuje statistično pomembno glede na mestno ali podeželsko okolje bivanja.

Ugotovitve raziskave pomembno prispevajo k boljšemu poznavanju uporabe digitalne tehnologije s strani predšolskih otrok in ponujajo dobro izhodišče za ozaveščanje staršev in strokovnih delavcev v vrtcu o zdravi uporabi digitalne tehnologije pri predšolskih otrocih.

Ključne besede: *digitalna tehnologija, zasloni, predšolski otroci, starši, stališča*

Literatura

- Chapman, G. in Pellicane, A. (2015). *Družabno odraščanje: kako vzgojiti družabne otroke v svetu zaslonov* (1. izd.). Družina.
- Chaudron, S., Di Gioia, R. in Gemo, M. (2018). *Young Children (0-8) and Digital Technology: A qualitative study across Europe*. Pridobljeno 21. 1. 2025 s <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC110359>
- Genc, Z. (2014). Parents' perceptions about the mobile technology use of preschool aged children. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 146, str. 55–60.
- Gold, J. (2015). *Vzgoja v digitalni dobi: priročnik za spodbujanje zdravega odnosa do tehnologije od rojstva do najstniških let* (1. izd.). Didakta.
- Kovačič, A. in Zakrajšek, S. (2017). Uporaba zaslonov in medijska pismenost predšolskih otrok v vrtcih. *Pedagoška obzorja*, 32 št. 2, str. 18–24.
- Livingstone, S., Helsper, E. in Rahali, M. (2022). *A new ITU publication on digital skills in the lives of children and young people*. Pridobljeno 21. 1. 2025 s <https://blogs.lse.ac.uk/parenting4digitalfuture/2022/06/29/digital-skills-itu/>
- Rek, M., Ljubotina, P., Mešič, S. in Bašin, A. (2022). *Mediji in predšolski otroci v Sloveniji. Fakulteta za medije*. Pridobljeno 21. 1. 2025 s https://pismenost.si/wp-content/uploads/2016/04/Mediji-in-pred%C5%A1olski-otroci-v-Sloveniji_20224.pdf
- Rideout, V. (2014). *Learning at Home: Families' Educational Media Use in America*. The Joan Ganz Cooney Center. Pridobljeno 21. 1. 2025 s <https://joanganzcooneycenter.org/publication/learning-at-home/>
- Vintar Spreitzer, M., Baš, D., Radšel, A., Anderluh, M., Vreča, M., Reš, Š., Selak, Š., Hudoklin, M. in Osredkar, D. (2021). *Smernice za uporabo zaslonov pri otrocih in mladostnikih: priročnik za strokovnjake*. Pridobljeno 21. 1. 2025 s https://www.zdravniskazbornica.si/docs/default-source/novice-dokumenti/uporaba-zaslonov_smernice_za-splet_strani-zaporedno_kon%C4%8Dna.pdf?sfvrsn=dfb83436_2

Predstavitev avtorice

Polona Golob je zaposlena v zasebnem vrtcu kot diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok in je diplomantka predšolske vzgoje na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani. Predstavljena raziskava je nastala v okviru diplomskega dela pod mentorstvom doc. dr. Polone Gradišek. Namen raziskave je bil preučiti aktualno stanje uporabe digitalne tehnologije pri predšolskih otrocih, saj so otroci že pri zgodnji starosti precej digitalno spretni, zato je potrebno temu področju nameniti raziskovalno pozornost.

